

VIJEĆE UČENIKA I UČENICA U FOKUSU

Inspirativne aktivnosti srednjoškolskih vijeća
Primorsko-goranske županije u šk. god.
2021./2022. i 2022./2023.

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

VIJEĆE UČENIKA I UČENICA U FOKUSU

Inspirativne aktivnosti srednjoškolskih vijeća
Primorsko-goranske županije u šk. god.
2021./2022. i 2022./2023.

IMPRESSUM

Članice i članovi radne skupine učenica i učenika:

Stella Denona, Erik Černeka, Romano Žic, Mia Stepčić, Klara Širola, Ante Blažičević, Jonathan Führer, Saša Jr. Lerga, Ema Jakupović, Ana Marija Žilić, Noemi Starčević, Nika Nađ, Laura Tomulić

Autorice i autori publikacije:

Maša Cek, Sabina Saltović, Marin Capan

Ova je publikacija ostvarena uz financijsku potporu Europske komisije. Ona izražava isključivo stajalište njenih autora_ica i Komisija se ne može smatrati odgovornom pri uporabi informacija koje se u njoj nalaze.

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

VIJEĆE UČENIKA I UČENICA U FOKUSU

**Inspirativne aktivnosti srednjoškolskih vijeća
Primorsko-goranske županije u šk. god.
2021./2022. i 2022./2023.**

Objavljeno 2023.

SADRŽAJ

**KAKO JE NASTALA
OVA PUBLIKACIJA? 6**

KRITERIJI IZVRSNOSTI 8

Vijeće u akciji: Uključiti školsko zvono? 9

Vijeće u akciji: Nabava 3D printera 10

**Vijeće u akciji: U zdravom
tijelu zdrav je duh 11**

Vijeće u akciji: Odijelo čini čovjeka 12

Inspirativne aktivnosti srednjoškolskih
vijeća Primorsko-goranske županije
u šk. god. 2021./2022. i 2022./2023. 13

Pisanja pisama za Valentinovo 13

Postavljanje aparata s
poslasticama i toplim napitcima 15

Osnivanje volonterskog kluba “Temelj” 16

Humanitarna prodaja
Božićnih kolačića 18

**ZAKLJUČNA RIJEČ
STRUČNJAKINJE: 20**
Vijeće učenika i učenica kao
prostor za demokraciju u praksi

KAKO JE NASTALA OVA PUBLIKACIJA?

Vijeća učenika i učenica u hrvatskim školama često nisu u mogućnosti ostvariti svoju funkciju. Prema definiciji iz članka 71. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 151/22), vijeća učenika_ca čine predstavnici_e svakog razrednog odjela, ali njihova uloga je savjetodavna. Sukladno Hartovoj ljestvici participacije mladih (1997.), to znači da **nemaju stvarnu moć odlučivanja o pravima i obvezama učenika_ca.** Tako nisu osigurana niti prava iz Deklaraciju o pravima učenika_ca (OBESU, 2006), što hrvatske učenike_ce stavlja u lošiji položaj od njihovih vršnjaka_inja u drugim državama Europske Unije (npr. Latvija i Slovenija), kao i regije (npr. Srbija).

Podaci iz istraživanja srednja.hr i Hrvatske zajednice županija iz 2019. ukazuju na to da se vijeća sastaju samo nekoliko puta u polugodištu, a čak četvrtina samo jednom u polugodištu. Pandemija COVID-19 dodatno je oslabila rad vijeća učenika_ca. Istraživanje koje su provele udruge „Delta“, Mreža mladih Hrvatske, DOKKICA, Info zona i CGI Poreč u 2020. pokazuje da najmanje jedna od deset odgojno-obrazovnih ustanova nije niti osnovala svoje vijeće učenika_ca u 2020. godini. Također, vijeća nisu bila spomenuta u Uputama i Mjerama Ministarstva znanosti i obrazovanja tijekom pandemije, što je dodatno smanjilo njihovu važnost i prepoznatljivost.

Još jedan izazov s kojim se susreću vijeća učenika_ca jest razlika u njihovim aktivnostima do koje dolazi zbog različitih školskih statuta. Nadalje, prilike za umrežavanje su ograničene u usporedbi s drugim tijelima koja okupljaju mlade, kao što su savjeti mladih i različite udruge. Kako bi se povećala vidljivost i važnost rada vijeća učenika_ca, osmišljen je projekt “(SU)DJELUJEM - vijeće učenika i učenica u demokratskoj školi”. Jedan od ciljeva ovog projekta bio je prikupiti primjere vrijednih aktivnosti vijeća učenika_ca u Primorsko-goranskoj županiji. Kroz *online* obrazac učenici i učenice, kao i koordinatori ili koordinatorice vijeća učenika i učenica srednjih škola u Primorsko-goranskoj županiji mogli su poslati svoje aktivnosti u šk. god. 2021./2022. i 2022./2023. Prikupljeni primjeri aktivnosti odabrani su od strane stručnog tima učenika_ca i koordinatora_ica, koji su primijenili unaprijed osmišljene kriterije odabira.

Nadamo se da će vam prikazane aktivnosti biti od koristi i inspirirati vas za daljnji rad na osnaživanju glasa učenika i učenica u školama!

KRITERIJI IZVRSNOSTI

Kako bi neku aktivnosti vijeća učenika i učenica mogli nazvati uspješnom, pitali smo učenike i učenice kako bi ih oni sami (pr)ocjenjivali. Kriterije su razvili učenici i učenice Prve riječke hrvatske gimnazije, Drvodjeljske i strojarske škole Rijeka, Gimnazije Andrije Mohorovičića Rijeka i Medicinske škole Rijeka u drugom polugodištu šk. god. 2022/2023.

Ovi kriteriji naglašavaju važnost aktivnosti vijeća učenika i učenica koje se temelje na njihovim idejama, ciljevima i vrijednostima. Takav rad vijeća prepoznaje njihove potrebe i interese te djeluje na ostvarivanju promjena koje pozitivno utječu na školsku zajednicu.

Kako bi aktivnosti vijeća učenika i učenica bila primjer dobre prakse, treba ispuniti najmanje tri od sljedećih pet kriterija:

1. Aktivnost je usmjerena na učenike i učenice ili rješava neki njihov problem.
2. Aktivnost ima stvaran utjecaj i dovodi do poboljšanja prvotnog stanja – nije napravljena samo reda radi ili s vrlo malim učinkom.
3. Aktivnost se temelji se na inicijativi učenika i učenica – bilo u vijeću, bilo učenika i učenica škole.
4. Aktivnost sadrži element pomoći i/ili ima dobrotvoran karakter, bilo unutar škole ili u (lokalnoj) zajednici.
5. Aktivnost sadrži element kreativnosti.

*(Prema UNESCO, kreativnost se ne odnosi samo na stvaralaštvo i imaginaciju, već i na inicijativu, emocionalnu inteligenciju, sposobnost kritičkog mišljenja, samostalno djelovanje, slobodu mišljenja i djelovanja, djelovanje izvan okvira).

U nastavku, otkrijte aktivnosti vijeća učenika i učenica, čiji članovi i članice su osmislili kriterije, odražavajući neke od tih kriterija!

Vijeće u akciji: Uključiti školsko zvono?

Škola: Prva riječka hrvatska gimnazija

Po povratku u školske klupe tijekom epidemije korona virusa u školi nastava se odvijala bez školskog zvona na početku i na kraju nastavnog sata tijekom školske godine 2021./2022.

Na početku školske godine 2022./2023. na prvoj sjednici Vijeća učenika_ca neki predstavnici_e su izrazili želju svoga razrednog odjela za uključivanjem školskog zvona, dok su neki naveli da im školsko zvono nije potrebno. Dogovoreno da će predstavnici_e svih razrednih odjela provesti glasanje među svojim razrednim kolegama_icama o uključivanju školskog zvona.

Na sljedećoj sjednici Vijeća predstavnici_e su iznijeli mišljenje svoga razrednog odjela. Odlučeno je odlukom većine razrednih odjela da se školsko zvono ponovno uključi, što je nedugo zatim i učinjeno.

Ovom aktivnosti ostvaren je kriterij:

1. **Aktivnost je usmjerena na učenike i učenice ili rješava neki njihov problem.** - Dio učenika_ca iskazao je potrebu za uključivanjem školskog zvona. Angažmanom predstavnika_ca razrednih odjela i provedbom glasanja, ispostavilo se da većina učenika_ca škole želi čuti školsko zvono na početku i kraju nastavnog sata.
2. **Aktivnost ima stvaran utjecaj i dovodi do poboljšanja prvotnog stanja. Nije napravljena samo reda radi ili s vrlo malim učinkom.** - Prijedlog za uključivanjem školskog zvona se ostvario. Školsko zvono zvuči na početku i na kraju nastavnog sata, što učenicima_ama osigurava vremensko snalaženje.
3. **Aktivnost dolazi od strane učenika_ca, odnosno temelji se na inicijativi učenika i učenica (bilo u vijeću, bilo učenika_ca škole).** - Neki predstavnici_e razrednih odjela iskazali su negativno mišljenje svoga razrednog odjela o isključivanju školskog zvona, nakon čega su svi predstavnici_e razrednih odjela provjerili mišljenje svojih razrednih kolega_ica da se osigura pravednost u odlučivanju.

Vijeće u akciji: Nabava 3D printera

Škola: Drvodjeljska i strojarska škola Rijeka

U školskoj godini 2021./2022. učenici_e Škole koji se školuju u programu Drvodjeljski tehničar dizajner izrazili su želju da se školske radionice obogate novim uređajem, 3D printerom. Svoje želje komunicirali su prema Vijeću učenika_ca Škole.

Vijeće je o tome razgovaralo s tadašnjom ravnateljicom Škole i njoj je ideja bila zanimljiva te se angažirala u tome da osigura financijska sredstva za kupnju uređaja. 3D printer kupljen je u rujnu 2023. te su se učenici_e drvodjeljski tehničari dizajneri počeli educirati za njegovo korištenje. Budući da se učenici_e u tom zanimanju bave osmišljavanjem dizajna namještaja te izradom nacрта i konstrukcija, upotreba 3D printera korisna im je kako bi mogli izraditi predmete u 3D dimenziji i tako si bolje predočiti osmišljene proizvode.

U ovoj aktivnosti zadovoljeni su sljedeći kriteriji:

1. **Aktivnost je usmjerena na učenike i učenice ili rješava neki njihov problem.** – Učenici_e su sami prepoznali potrebu za korištenjem 3D printera u nastavi i uvidjeli njegovu korist.
2. **Aktivnost ima stvaran utjecaj i dovodi do poboljšanja prvotnog stanja. Nije napravljena samo reda radi ili s vrlo malim učinkom.** – Razgovor s ravnateljicom postigao je željeni rezultat. Nabava 3D printera je obogatila nastavni proces, omogućila učenicima_ama kreativniji rad u strukovnim predmetima i povećala njihovo zadovoljstvo u učenju.
3. **Aktivnost dolazi od strane učenika_ca, odnosno temelji se na inicijativi učenika i učenica (bilo u vijeću, bilo učenika i učenica škole).** – Učenici_e su izrazili želju za nabavom 3D printera i komunicirali s ravnateljicom Škole koja je osigurala sredstva za realizaciju.
4. **Aktivnost sadrži element kreativnosti.** – Realizacija ideje pridonijela je kreativnosti učenika_ca u usvajanju ishoda učenja.

Vijeće u akciji: U zdravom tijelu zdrav je duh

Škola: Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka

Vijeće učenika i učenica željelo je sudjelovati u obilježavanju Dana škole 17. studenog. Sami osmisle aktivnost i predlože je vodstvu škole, koje aktivnost uvrsti u program. U šk. god. 2022/2023. Vijeće učenika odlučilo je organizirati planiranje do jezera Valići. Predsjednik Vijeća već je nekoliko puta prošao tu stazu sa svojim prijateljima_cama te je organizirao planinarenje s dvadesetak zainteresiranih učenika_ca. Kako bi se osigurala sigurnost učenika i učenica, Vijeće je dobilo odobrenje i pratnju nastavnice Tjelesne i zdravstvene kulture.

U ovoj aktivnosti zadovoljeni su sljedeći kriteriji:

1. **Aktivnost je usmjerena na učenike i učenice ili rješava neki njihov problem.** – Aktivnost je osmišljena za učenike i učenice. Osim toga, to je zdravo provođenje slobodnog vremena van škole.
2. **Aktivnost ima stvaran utjecaj i dovodi do poboljšanja prvotnog stanja. Nije napravljena samo reda radi ili s vrlo malim učinkom.** – Aktivnost je doprinijela aktivnom obilježavanju Dana škole, a učenici i učenice su izrazili želju da postane redovita svake godine.
3. **Aktivnost dolazi od strane učenika, odnosno temelji se na inicijativi učenika i učenica (bilo u vijeću, bilo učenika i učenica škole).** – Aktivnost je predložio učenik, a predsjednik Vijeća učenika i učenica je osmislio rutu.
4. **Aktivnost sadrži element kreativnosti.** – Aktivnost je uključivala promišljanje koncepta Dana škole van školske zgrade, a rutu je osmislio predsjednik Vijeća učenika i učenica.

Vijeće u akciji: Odijelo čini čovjeka

Škola: Medicinska škola Rijeka

Kako bi doskočili različitim kriterijima za odijevanje nastavnika_ca Škole, Vijeće učenika_ca je odlučilo napraviti jedinstveni Pravilnik o odijevanju. Učenici_e su proučili relevantne smjernice i stručne norme koje se primjenjuju u medicinskom okruženju te su ih integrirali u Pravilnik kako bi odražavali pravila struke za koju se školuju. Isto tako, pruža jasne smjernice stručnom i nastavnom osoblju za komunikaciju s učenicima_ama.

U ovoj aktivnosti zadovoljeni su sljedeći kriteriji:

1. **Aktivnost je usmjerena na učenike i učenice ili rješava neki njihov problem.** – Nisu postojale jasne smjernice za odijevanje, što je dovodilo do različitog tumačenja i neugodnosti s određenim nastavnicima_ama.
2. **Aktivnost ima stvaran utjecaj i dovodi do poboljšanja prvotnog stanja. Nije napravljena samo reda radi ili s vrlo malim učinkom.** – Pravilnik o odijevanju usvojilo je Nastavničko vijeće te je postao važeći na razini ustanove.
3. **Aktivnost sadrži element kreativnosti.** – Učenici_e su naputke usklađivali s pravilima škole, ali i budućih zanimanja.

Inspirativne aktivnosti srednjoškolskih vijeća Primorsko-goranske županije u šk. god. 2021./2022. i 2022./2023.

U nastavku ćete pronaći aktivnosti koje su odabrali sami učenici i učenice vijeća, temeljem kriterija koje su prethodno definirali, a koji su opisani u prethodnom dijelu ove publikacije.

Ove aktivnosti nisu samo odabrane zbog zadovoljenja postavljenih kriterija, već ih učenice i učenici smatraju izvrsnim sredstvima za postizanje motivacije unutar vijeća, te poboljšanja školskog ozračja. Ukoliko želite više inspiracije, uz svaku aktivnost nalaze se i dodatni prijedlozi.

Pisanja pisma za Valentinovo

Tko? Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka

(Vijeće ima 24 učenika i učenica. Koordinatorica vijeća je stručna suradnica psihologinja)

Učenici i učenice iz školskog volonterskog kluba su predložili obilježavanje Valentinova, u čemu im se pridružilo i vijeće učenika i učenica. Jedna učenica je ukasila kutiju koja se nalazila kod dežurnih učenika_ca. Svi su obavješteni da mogu napisati pismo, poruku, pjesmu i slično nekome iz Škole. Akcija je trajala dva tjedna. Na Valentinovo učenici_e su nestrpljivo čekali da dobiju svoje pismo, danima su pričali o tome i bili vrlo uzbuđeni. U kutiji je bilo preko 400 pisama. Nekoliko učenika

i učenica je raznosilo pisma po razredima. Ova akcija je donijela jako pozitivnu atmosferu na hodnicima škole. Učenici_e su dva tjedna pričali o pismima i iščekivali Valentinovo. Cijela Škola je živjela za taj dan.

- + **Za one koji žele više:** Spojiti učenike i učenice na jedan dan veliki je pothvat! Predlažemo da ideju proširite i osnujete "Pen Pal Club". Pišite si pisma i šaljite preko zajedničke kutije na tjednoj ili mjesečnoj razini. Nema boljeg osjeća od iščekivanja otvaranja kuverte s novostima najdraže vam prijatelja ili prijateljice iz drugog razreda. P.S. Takvu napetost ne možete postići s društvenim mrežama.
- + Ako su učenici i učenice u vašoj školi željni upoznavanja i druženja - imamo izazov! Predlažemo da organizirate zajedničku zabavu za iduće Valentinovo u školskoj dvorani. Američki san koji gledate na velikim i malim ekranima može postati stvarnost uz zajednički trud i rad. Zabavu će pamtili svi koji se uključe, a vama će iskustvo organiziranja biti - neprocjenjivo!

Postavljanje aparata s poslasticama i toplim napitcima

Tko? Građevinska tehnička škola Rijeka

(Vijeće ima 16 učenika i učenica. Koordinatorica vijeća je nastavnica informatike (voditeljica) u suradnji sa stručnom suradnicom, pedagoginjom škole)

Učenici_e vijeća svojim zalaganjem i izuzetnim trudom zalagali su se za uvođenje aparata zbog nedostatka trgovina u blizini škole. Na inicijativu učenika_ca, proveden je javni natječaj te su u školskoj godini 2021./2022. učenici_e dobili dva aparata na korištenje, zbog toga što se ideja pokazala vrlo korisnom, nabavljen je još jedan aparat s povećanom ponudom.

- +** **Za one koji žele više:** Ako nabavljate novi aparat pripazite da njegova ponuda uključuje energetske vrijedne namirnice, uz naravno, cjenovno prihvatljive iznose. Osvrnite se i na modernost aparata te provjerite omogućava li beskontaktno plaćanje karticama. Osim toga, u sklopu predmeta informatike je idealna prilika da naučite algoritam iza funkcioniranja vašeg novog aparata!

Osnivanje volonterskog kluba “Temelj”

Tko? Građevinska tehnička škola Rijeka

(Vijeće ima 16 učenika i učenica. Koordinatorica vijeća je nastavnica informatike (voditeljica) u suradnji sa stručnom suradnicom, pedagoginjom škole)

U školskoj godini 2022./2023. na inicijativu vijeća učenika_ca osnovan je novi volonterski klub pod nazivom “Temelj”. U sklopu (humanitarnih) aktivnosti, učenici i učenice su dobrovoljno sudjelovali u sadnji eko-maslina (“Zasadi stablo, ne budi panj!”) u dvorištu Građevinske tehničke škole u suradnji s Graditeljskom školom iz Rijeke. Maturanti i maturantice su sudjelovali u dobrovoljnom darivanju krvi u riječkoj podružnici Crvenog križa. Isto tako, učenici i učenice trećih i četvrtih razreda izradili su zahvalnice u programu AutoCAD za Udrugu invalida Grada Rijeke.

- + Za one koji žele više:** : Kad se male ruke, sve se može! Plemenito je ako ste se odlučili posaditi stabla - ali to je tek početak održavanja. Podijelite se prema rasporedu izmjene i kontinuirano pobrinite da vaš novi vrt dobije svu potrebnu pažnju. Za one s drugim interesima, dobra je ideja pridružiti se postojećim organizacijama, npr. Crvenom križu. Najbolje je ipak kada se spoje učenje i pomoć zajednici (jeste li čuli za učenje zalaganjem u zajednici koje se inače provodi na fakultetima?)- AutoCAD je zaista moćan program. Kada ovladate vještinom izrade zahvalnica onda vam ostaje još samo jedan izazov - naučite druge kako ga iskoristiti za vlastito kreativno izražavanje.

Humanitarna prodaja Božićnih kolačića

Tko? Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci

(Vijeće ima 24 učenika i učenica. Koordinatorice vijeća su stručne suradnice psihologinja i pedagoginja)

Svake godine, u prosincu prije božićnih praznika, na prijedlog i organizaciju vijeća učenika i učenica svi razredi Škole organiziraju prodaju božićnih kolačića koje sami izrađuju. Aktivnost traje dva tjedna u kojima svaki dan po dva razreda prodaju kolačiće u predvorju Škole. Cijene kolačića nisu definirane nego svatko priloži dobrovoljnu donaciju. Tih je dana posebno veselo u našoj Školi jer je prodaja popraćena i prigodnom božićnom muzikom, što također pridonosi odličnoj atmosferi. Učenici i učenice vijeća su sami osmislili i proveli aktivnost te predložili Nastavničkom vijeću kako će se prikupljena sredstva potrošiti, odnosno kojoj humanitarnoj organizaciji ili pojedincima donirati sredstva. Profesori_ce i ostalo osoblje škole su kupovali napravljene kolačiće i na taj način pomogli skupiti što veći prihod te odobravali predloženi način trošenja prikupljenih sredstava

na Nastavničkom vijeću. Svi učenici i učenice rado sudjeluju u ovoj aktivnosti i iznimno joj se vesele, a Škola tih dana diše posebnim zajedništvom.

- ✦ **Za one koji žele više:** Zajedništvo je najbolja riječ za opisati taj magični period koji se osjeti u vašoj školi tijekom božićne „humanitarke“. Razmislite što vašim donatorima_cama treba i proširite asortiman. Od personaliziranih čestitki do kreativnih božićnih ukrasa - samo je mašta granica. Naravno, ne treba zaboraviti i na ostatak ugođaja. Osim božićnih pjesama, školski zbor može pripremiti izvedbu uživo najdražih božićnih pjesama. Ako imate dramski klub, on također može pripremiti originalnu predstavu božićne tematike ili preradu postojećeg favorita publike.

ZAKLJUČNA RIJEČ STRUČNJAKINJE:

Vijeće učenika i učenica kao prostor za demokraciju u praksi

Vijeća učenika i učenica mjesta su sudjelovanja učenika i učenika u radu njihove škole. Iako po *Zakonu* imaju savjetodavnu ulogu važno je da im statut škole omogućava stvarni prostor za djelovanje i da se djelovanje Vijeća ozbiljno uzima u obzir.

To znači da se Vijeću osigura prostor redovnih (učestalih!) susreta na kojima mogu izreći ono što ih muči, raspraviti isto, ponuditi moguća rješenja problema koja će potom uistinu biti uzeta u obzir. Pitanja poput odabira mjesta za školski izlet, uređenje školskog hodnika ili dvorišta, određivanje pravila odijevanja i ponašanja te brojna druga, trebaju biti otvorena za sve one kojih se ta odluka tiče. Ako sudjelujete u donošenju odluke o nekom pitanju lakše ćete ju prihvatiti kao dobru i svrhovitu, željet ćete sudjelovati u donošenju drugih odluka koji se tiču vašeg života. Prvo u školi, a kasnije i na drugim mjestima u svojoj lokalnoj zajednici.

Pitajte učenike koliko se važnima osjećaju kada vide da su oni doprinijeli nekom boljitku u svojoj sredini. Vide da je njihov glas bitan, da oni mogu biti pokretač promjene.

Vijeće učenika čine predstavnici_e razrednih odjeljenja. Važno je, stoga, da saznanja o aktivnostima rada Vijeća dođu do svih učenika i učenica škole. Jednako tako, treba pronaći mehanizme uključivanja i onih koji ne sudjeluju u njegovom radu. Upravo to može biti domena rada Vijeća, uključivanje učenika i učenica cijele škole u odlučivanje o nekim pitanjima; primjerice putem anketnih upitnika ili sakupljanje potpisa za neku peticiju. **Prostore sudjelovanja treba ponuditi Škola, ali jednako tako inicijative trebaju dolaziti i od samih učenika i učenica.**

Važno je, ne samo govoriti da je glas mladih bitan, nego osigurati prostore da se njihov glas čuje. Vijeće učenika i učenica sigurno može i treba biti jedan takav prostor gdje se demokracija odvija u praksi.

Lucija Dumančić Jovanović radi u Udruzi Gong kao koordinatorica razvoja i provedbe Gongovih aktivnosti namijenjenih razvoju demokratske političke kulture. To zapravo znači da Lucija osmišljava programe i aktivnosti kako građane i građanke, neovisno o njihovoj dobi, potaknuti da budu aktivni u zajednicama u kojima žive. Demokracija nije gledanje kako odluke donose neki drugi ljudi, demokracije je uključivanje u razne procese, sudjelovanje u različitim događajima, a sve kako bismo mi sami utjecali na okruženje u kojem živimo.

